

Ljubljana, 14./VI. 1922. — II./24.

Emil D. Stefanović
Izstnik in odgovorni urednik.

Železničarjem vseh kategorij v vednost.

Pripravljalni odbor »Neodvisne železničarske organizacije«, katere pravila so bila te dni odobrena od pokrajinske vlade, smatra za svojo dolžnost, da iz svoje prve seje pošlje železničarjem to okrožnico:

Železničarji preživljajo težko gospodarsko krizo, ki je nastala vsled terorja na eni in needinosti in nesoglasja med železničarskim osebjem na drugi strani. V kolikor je železniška birokracija pri nas bolj mlada, bolj nesposobna, bolj nazadnjaška, toliko bolj grobo, brezobzirno, neusmiljeno izkorišča železničarje. Posledice vojne: **velikanska draginja, stanovanjska beda, neenakost draginjskih doklad, odvzete stanarine, izkoriščanje, prestavljanje, odpušcanje** kakor tudi še **neurejena službena pragmatika** morijo železničarje še bolj kakor ostalo delavstvo.

Nikjer v Evropi niso tako neenake in nizke plače, kakor na železnicaš SHS države. Osemurni delavni čas je le na papirju, krši se ga pa na vseh straneh.

»Kako odpomoči tej bedi, sodr. železničarji?« Rekli bomo: »z organizacijo«, odgovorili boste. »saj teh imamo dovolj, več kot preveč, naštejmo jih po vrsti: Prometna zveza, Zveza Jug. žel., Savez, Udruženja uradnikov, Društvo strojevodij, Društvo strojnikov, koalicija itd. Zakaj še nove organizacije, ko je že teh toliko, da se človeku jezik lomi, ko jih našteva.« Nova organizacija je potrebna vsled tega, ker je železničarstvo izgubilo vsako zaupanje v obstoječe žel. organizacije. Povdariti je potreba zadnjo polomijado strokovnih organizacij v koaliciji. Štirikratno romanje v Beograd in prosjačenje pri ministrstvih. Na shodih je eden pripovedoval, kako milostno so jih gospodje sprejeli, da priznavajo, da železničarji res stradajo ali da »nema para«, sicer pa vstrajajte! Drug je nam pripovedoval ravno narobe: »ne verujte! Nič ne bomo dobili, vsi lažemo« itd. Zakaj je nastalo tako nezaupanje. Vzroki so različni. Prvi in najvažnejši je ta, da so vse obstoječe organizacije pod različnimi političnimi firmami delale za železničarje toliko, kolikor je odgovarjalo njihovim političnim ciljem. Pravijo, »naj vrag vzame vse železničarje, ako ne trobijo v edino zveličavni klerikalni, narodni ali socialistični rog« in mrcvarijo in vlačijo to ubogo železničarsko paro od demagoga do demagoga, kakor Kristusa od Poncija do Pilata, toliko časa, da se človek naveliča in pravi, »naj vas satan vse skupaj vzame. Nobena

organizacija ni zanič!« In tako ni danes do 80% železničarjev nikjer organiziranih.

Sodrug železničarji vseh vrst in kategorij, treba je, da si enkrat povemo za vselej to resnico v obraz. »Mi smo železničarji in kot taki spadamo v »železničarsko neodvisno strokovno organizacijo« in ta mora biti ena sama, mora biti razredno zavedna, stati mora izven vsacega političnega vpliva, zastopati mora gospodarske interese železničarjev vseh kategorij in braniti jih pred neosnovanimi napadi od strani podjetij, nuditi jim brezplačno pravovarstvo, pomagati jim v bedi in nesreči in, kar je najglavnejše, železničarji se morajo med seboj tolerirati in spoštovati, skratka, vsi za enega in eden za vse; a ne tako, kakor je bilo do sedaj, vsi proti enemu in eden proti vsem!

Vodstvom ostalih strokovnih organizacij pa kličemo: »Iščimo vsi skupne platforme, da rešimo železničarje od glada in gotovega pogina ter se zavzemimo tudi za naše stare delavce-penzioniste!

Laž je, če Vam bode kdo trdil, da stoji naša »Neodvisna železničarska organizacija« pod vplivom katerekoli politične stranke. Res pa je, da se trudijo vse politične stranke, da izkoriščajo strokovno organizacijo za svoje cilje. Toda naša neodvisna strokovna organizacija ne sme pasti v to napako, da bi postala orožje za kako politično stranko! Vodila bode vedno le politiko železničarskih interesov. V naši »Neodvisni železničarski organizaciji« je dovolj prostora za vse železničarje, brez ozira na njih vero, narodnost ali kako drugo politično naziranje.

Naša »Neodvisna železničarska organizacija« je strokovna, varuje interese vseh železničarjev brez ozira na kategorijo in ima interes na tem, da postanejo vsi železničarji njeni člani.

Podvzajte se železničarji, da v našem kraju podvzamete vse, da ne zaostanete za ostalimi in da privedete v krog naše organizacije vse železničarje do zadnjega. Pripravite se na občni zbor, ki se bode pravočasno naznanil.

Živela »Neodvisna železničarska organizacija« kot edino sredstvo za dosego boljšega življenja za železnične uslužbenice.

Pripravljalni odbor »Neodvisne železničarske organizacije«

Ljubljana, Turjaški trg 2.

M. L.

Strokovna politika neodvisnih strokovnih organizacij.

IV.

Ni dovolj, da so delavske strokovne organizacije **politično neodvisne**, t. j. da niso privesek nobene politične stranke in da svojih članov ne sprašujejo po političnem prepričanju. Tudi ni dovolj, če stoji delavske strokovne organizacije na **stališču razrednega boja**. Če hočejo delavske strokovne organizacije voditi uspešno boj proti izkoriščanju, potem morajo biti **enotne**.

Kaj pomeni načelo enotnosti? V kapitalističnem družabnem redu predstavlja vsaka država enotno gospodarsko ozemlje. Na tem ozemlju se urejuje gospodarstvo po enotnih načelih in po tem se ravna tudi kapitalisti.

Če pravimo, da morajo biti strokovne organizacije enotne, pomeni to, da **sme biti v eni stroki samo ena organizacija za celo državo**. Da navedem primer! Rudarji v celi Jugoslaviji naj imajo samo eno strokovno organizacijo. Isto velja za železničarje, krojače, stavbinec itd. **Vsaka stroka imej samo eno Zvezo s podružnicami po celi državi.**

Čemu pa je to treba? Zakaj pa bi ne imeli slovenski rudarji svojo orga-

nizacijo, Bosanci svojo, Srbijanci svojo?

Kdor je proti enotnim strokovnim organizacijam, ta ali ne pozna delavskega gibanja ali pa namenoma stremi za tem, da je delavstvo razcepljeno. Kako odločilne važnosti so enotne strokovne organizacije, hočem pokazati samo na enem primeru.

Če se bori delavstvo v kakem rudokopu za zboljšanje mezd, potem je neobhodno potrebno, da vedo, kakšne so mezde v drugih rudokopih. Če v dotični državi ni enotne rudarske organizacije, jim bo le zelo težko izvedeti za mezde v drugih rudokopih. Če pa je organizacija enotna, pa je stvar zelo enostavna. Podružnica se obrne na zvezno tajništvo in tam lahko dobi vse potrebne podatke.

Posebne važnosti pa je enotna strokovna organizacija, ako stopi delavstvo v mezdni boj in mora seči po štrajku. Delavstvo lahko izvede štrajk samo tedaj, če se ne javijo stavkokazi iz drugih krajev, če dobe potrebno denarno podporo in če v najskrajnejšem slučaju stopijo tudi delavci v drugih rudnikih v štrajk. Da se zabrani dotok stavko-

kazov, v to svrhu je treba organizacije. Delavstvo v vseh drugih rudnikih mora biti obveščeno, da ne sme potovati v oni kraj, kjer se vrši štrajk. To more z uspehom organizirati samo enotna strokovna organizacija, ki ima potom svojih podružnic v rokah delavstvo v rudnikih cele države. Še težje je z denarjem. Brez podpore ni mogoče voditi nobenega štrajka. Delavstvo pa ne razpolaga z milijoni. Fondi so majhni. Zato mora ono delavstvo, ki ne štrajka, podpirati štrajkujoče in zbirati prispevke. To pa se ne da uspešno organizirati, če ni enotne organizacije za celo državo. Popolnoma izključeno pa je organizirati solidarni štrajk, če delavstvo nima enotne strokovne organizacije.

Kaj pomeni za delavca enotna strokovna organizacija, to vedo najbolje ceniti naši rudarji in železničarji, ker imajo bogate izkušnje.

Naši rudarji dolgo niso imeli enotne strokovne organizacije. Imeli so samo svojo slovensko »Unijo«. Malenkostni so bili uspehi, ki jih je dosegla Unija. Pozneje pa je »Unija« razpadla in naši rudarji so se organizirali v enotni rudarski organizaciji, ki je imela svoje podružnice v celi državi. In kaj smo videli. V težkem in trdovratnem boju s pomočjo rudarjev cele države so dosegli uspeh, kakršnega še nikoli niso imeli prej. Zakaj so to do-

segli? Ker so imeli enotno organizacijo.

Železničarji so imeli svojčas močno strokovno organizacijo, ki je združevala železničarje v celi državi. Potem so pa prišli ljudje, ki jim ni bila po volji enotna organizacija in so jo razbili. Dokler so imeli železničarji enotno organizacijo v celi državi, tako dolgo so korakali od uspeha do uspeha. Ko pa je bila razbita enotna organizacija, pa so pričeli železničarji izgubljati skoro vse to, kar so prej dosegli.

Najprej so se pojavili med delavstvom samim izdajalci, ki so pričeli razbijati še enotne strokovne organizacije. Česar pa ti izdajalci niso dosegli, to pa je končala »Obznana« in »Zakon za zaščito države«.

Danes je jugoslovansko delavstvo brez enotnih strokovnih organizacij. Delavstvo je danes deloma brez organizacij, deloma pa delujejo samo pokrajinske. Dokler bo trajalo to stanje, delavstvo ne bo doseglo uspehov.

Zato mora stremeti vodstvo obstoječih neodvisnih strokovnih organizacij za tem, da se odpro zopet stare strokovne zveze, ki bodo enotno organizirane v celi državi. V tem smislu bodo morali delovati zlasti rudarji in železničarji. Brez enotnih, razrednih in politično neodvisnih strokovnih organizacij se jugoslovansko delavstvo ne bo izklopalo iz današnjega obupnega stanja.

Sovražnik ljudstva.

Med vsemi socialnimi boleznimi, ki uničujejo ljudstvo, kar ga je še ostalo zdravega po vojnem klanju je najbolj nevarno — pijanstvo. Alkohol pripravljajo pot jetiki, tisoči in tisoči so našli spolne kužne bolezni v pijanem stanju, večina umorov so posledica pijanstva, otroci pijancev so ali telesno bolni ali pa duševno. Iz vrst pijancev se rekrutirajo delavski izdajalci, krumirji in denuncijanti. Pijanci nimajo smisla za organizacijo, niti za disciplino. Alkohol je najhujši strup za značaj. Buržuazija hoče krumirje in izdajalce, zato prepo-veduje in otežkoča izobraževalno delo med delavstvom — a širi po oštarijah strup alkohola. Na vsakega prebivalca Slovenije, naj si že bo dojenček ali onemogel stariček, žena ali mož, je prišlo leta 1921 okoli 2100 kron izdatkov za opojne pijače, največ za šnops. Kako veliki so bili v tem času izdatki za knjige, za delavsko časopisje, za naša društva? Alkoholizem besni tudi med mladino. Kje bo jemal proletarijat novih borcev za svojo pravico, če bo njegova mladina izmognjena od pijače?

Delavsko zavarovanje.

Zakon o delavskem zavarovanju je stopil v veljavo. V današnji obliki ne more zadovoljiti proletariata v marsikaterem oziru. Na mnogi strani nosi pečat socialne reakcije.

Predvsem niso obsežene v številu obveznih zavarovancev cele mnogoštevilne kategorije proletariata, ki so tako še danes prepuščene svoji usodi. Omenimo le poljedelske delavce, male kmete in male obrtnike. Velik del delavstva je na ta način izvzet iz zavarovanja, ker se je gledalo pri tem le na interese delodajalcev, predvsem kmečkih magnatov.

Samo zavarovanje je nepopolno, ker se niso izvedle vse panoge socialnega zavarovanja. Predvsem se je prepustilo poznejšemu času zavarovanje za slučaj brezposelnosti. Čeprav je to ravno sedaj v dobi velikih gospodarskih kriz neobhodno potrebno. Vlada je to vprašanje pustila nerešeno, da se nebi zamerila kapitalistom in je pustila nad delavstvom še naprej to grozno muko in bedo, ki mu grozi v slučaju pomanjkanja dela. Tudi starostno zavarovanje je skrajno pomanjkljivo. Od splošnega zavarovanja so se ločile mnoge važne in mnogoštevilne delavske kategorije. To je veliko zlo ne le za delavstvo, temveč tudi za samo zavarovanje. Posebno so karakteristične določbe, za delavstvo državnih podjetij. Država, ki bi morala biti vzoren delodajalec, si zagotavlja gotove predprave, posebno še uprava državnih železnic. Sploh so, posebno kar se tiče Slovenije, vprašanje zavarovanja železničarjev in rudarjev, določbe zelo nejasne in bo delavstvo moralo zelo paziti in se boriti, da ne pride iz dežja pod kap.

Tudi veličina podpor ne odgovarja potrebi, ker mi zahtevamo, da je delavstvo popolnoma zasigurano za slučaj bolezni, nezgode, brezposelnosti, delanezmožnosti in starosti. Razred, na čigar ramah počiva cela produkcija ima popolno pravico na zadostno podporo, ne pa na miloščino.

Krivično je tudi, da po tem zakonu pada prevelik del bremen na rame proletariata. Pravilno bi bilo, da se

Zato sodrugi, posebno sodružice in omladinci, ki verujete v boljšo bodočnost proletariata, ki uvidevate potrebo borbe in — zmage, v boj proti pijanstvu! Skrbite ob nedeljah in praznikih za izlete in zabave v prosti naravi. Če kdo, potrebuje delavec solnca in zraka v svojih redkih urah počitka. Ena glavnih dolžnosti zavednega socialista je boj proti pijanstvu. Buržuazija vam daje strup in vam za ta strup izvačja iz žepa poslednji vinar, ki je določen za vas in vašo deco. Ogromne davke plačuje delovno ljudstvo birtom, zato, da mu z alkoholom vzamejo pogum in vztrajnost za boj. Boj delavnega ljudstva je težak in opasen, ko še nikdar. Vsak bореc je potreben in mora biti mož na svojem mestu. Buržuazija hoče s šnopsom demoralizirati naše bojne vrste. Vaša dolžnost, zavedni sodrugi, je, da to preprečite! Boj proti alkoholu in pijanstvu je del boja za boljšo bodočnost delovnega ljudstva! Boj proti alkoholu je boj proti krumirjem in izdajalcem! Boj proti alkoholu je razredna dolžnost vsakega zavednega socialista!

stroški nalože predvsem delodajalcem, ker današnje mezde, ne zagotavljajo delavstvu niti od daleč eksistenčnega minimuma. In zato je nesocialno, da se te mezde še obremenijo v toliki meri z izdatki za zavarovanje. Delavsko zavarovanje je v prvi vrsti institucija, ki naj ščiti gospodarske interese proletariata. Zato zahtevamo, da so te institucije ali popolnoma ali pa v pretežni večini v rokah zastopnikov delavstva. Po današnjem zakonu pa imajo pretežno moč zastopniki delodajalcev v zvezi z birokracijo, ki pač po večini ne bo zastopala interesov delavstva.

Kljub vsem tem pogreškom pa je zakon, posebno za vzhodno-južne kraje naše države, kjer do sedaj ni bilo sploh takega zavarovanja, napredek. A zakon je kos papirja in lahko se ga tolmači tako in tako. Na delavstvu je ležeče, kako se bo ta zakon izvajal. Proletariat se mora z vsemi silami zavzeti, da stopi zakon res v življenje. Socialnega vprašanja ne bo rešil, ker to ni v stanu nobena reforma, ampak le nov socialističen družaben red; ampak v težkem gospodarskem boju bo proletariatu nudil v marsikakem slučaju dobro oporo. Kapitalisti, predvsem razne industrijske zveze, obrtno-trgovske zbornice, so že začeli vojno proti temu zakonu, ker jim malo sicer, ampak vendar nekaj omejuje njihovo izkoriščevalno divjanje. V prihodnjih številkah bomo razložili najvažnejše določbe tega zakona. Naše organizacije bodo morale uvesti debate o teh določbah in že sedaj je treba pripravljati tla, da bo proletarijat uveljavil enotno svoj glas ob priliki volitev v zavarovalne institucije. Kolikor bo proletarijat enotno branil svoje interese proti delodajalcem, v toliko bo zakon v njegovo korist. Naloga proletariata bo paziti nad tem, da v njegovih socialnih institucijah ne bodo slepomišli kapitalisti in njim verno udani birokrati.

Naloga delavstva oz. njegovih zastopnikov bo, doseči, da postanejo te institucije mogočna postojanka proletariata v njegovem težkem boju proti kapitalističnemu izkoriščanju.

nice delavskih interesov. Dasiravno je na tem kolikortoliko resnice, vendar ne smemo dolžiti delavk, temveč le sami sebe oziroma stare reformistične voditelje, ki so nas vzgajali v tem duhu.

Danes pa, ko se nahaja svetovni kapitalizem v splošni ofenzivi proti delavskemu razredu, ko stremi za tem, da razbije delavske organizacije, odpravi osemurni delavni čas, zniža delavske plače in ko ustvarja na umeten način vedno večje armade brezposelnih, je v interesu tako delavcev, kot samih delavk, da se opredelimo, kako stališče imamo zavzeti v bodoče. Pri tem ne smemo prezreti dejstva, da izkorišča kapitalizem delavke na dva načina. Prvič jim daje mnogo slabše plačilo, kakor pa moškim delavnim silam, kar mu omogoča hitreje nagomilanje dobička; drugič jih uporablja v boju zoper delavce kot stavkokaze, s pomočjo katerih skuša razbiti odpor- nost strokovnih organizacij. Zgodovina delavskih gibanj nam je pokazala to v najlepši luči, posebno pa izkušnje za časa svetovne vojne. V dobi svetovnega klanja, ko so se nahajale vse moške delavne sile na raznih bojiščih in se klale za kapitalistične interese, si je znal najti nadomestilo v vrstah ženskega spola. Vsa takratna proizvodnja se je naslanjala po ogromni večini izključno le na ženske, na mladoletne delavke in otroke. Zanimivo je pogledati kaj so podvzeli takrat reformistični strokovni birokrati, da bi našli rešitev temu najnovejšemu pojavu kapitalističnega izkoriščanja. Če rečemo, da ničesar, ne pretiravamo. Zato imamo dovolj nepobitnih dokazov. Namesto, da bi šli na delo za organiziranje teh nesrečnih žrtev, so rajše čepeli v pisarnah in čakali na konec svetovnega ubijanja. Šele ko je prenehalo svetovno ubijanje, so se pokazali na beli dan in pričeli grmeti proti kapitalizmu in njegovim metodam. Kot voditelji strokovnega gibanja so kaj radi povdajali socialistični značaj, a v istem trenutku oporekali delavkam enakopravnost z delavci. To se je videlo najbolj takrat, ko so se sklepale tarifne pogodbe. Njihovo načelo je bilo, da delavka z isto kvalifikacijo kot delavec nima pravice na enako plačilo samo radi tega ne, ker spada v »zastali« ženski spol. Bilo je celo takih strokovnih birokratov, ki so si vzeli za cilj, da se mora delavke vreči iz tovarn na cesto in jih nadomestiti z delavci. Nekatere pod njihovim vplivom stoječe strokovne zveze, so se branile sprejeti delavke v svojo sredo edino radi tega, ker se jih ni smatralo enakopravnimi z moškimi. Ti žalostni pojavi se opazajo še dandanes. Da je tako postopanje nesodržno in nasprotno socialističnim načelom, o tem ni dvoma. Da je obenem tudi v veliki meri škodljivo, to mora biti jasno vsakemu razredno zavednemu delavcu. Kajti s takim nastopom proti delavkam, se iste tira naravnost v žrelo izkoriščevalcev in daje povod, da gledajo s sovraštvom na strokovne organizacije. To sovraštvo pride do izraza takrat, ko se delavci nahajajo v mezdnem gibanju. Skoro v vseh takih slučajih nalete na odpor neorganiziranih delavk, ki igrajo v tem odločilnem trenutku vlogo krumirjev, kar je samoposebi razumljivo, daje kapitalizmu možnost, da vsako

tako gibanje zatire. Da je krumirstvo škodljivo za ene in druge, o tem ni dvoma. Delavke tega ne vidijo in ne morejo razumeti, ker jim primanjkuje za to potrebna izobrazba.

Če vse to premostrimo, tedaj nam mora biti jasno, da tako ne more in ne sme iti naprej, temveč, da je skrajni čas otresti se tega, za delavsko gibanje škodljivega pojmovanja, katerega so uvedli reformistični strokovni birokrati. Ne smemo pozabiti, da smo vsi delavci in delavke ena velika družina, katera mora prenašati vso težino kapitalističnega izkoriščanja.

Kot taki je naša dolžnost, da strnemo naše sile in skupno nastopamo v boju za našo osvoboditev. To čutimo danes vsi brez razlike spola. Kapitalizem se danes poslužuje v veliko večjem obsegu ženskih delavnih sil, kakor je to bil slučaj pred izbruhom vojne. V dokaz nam služi sledeča, najnovejša statistika:

Nemčija, od vseh zaposlen. je 21.2% ženskega spola;
Francija, od vseh zaposlen. je 21.5% ženskega spola;
Anglija, od vseh zaposlen. je 32.0% ženskega spola;
Japonska, od vseh zaposl. je 53.1% ženskega spola.

Te številke govore dovolj jasno. Tu niso uračunane delavke drugih kapitalističnih držav kakor n. pr. Amerika, Italija, Čehoslovaška itd. V izkoriščanju ženskih delavnih moči, prekaša Japonska vse druge kapitalistične države. Pri nas ni v tem pogledu nič bolje. Naša predilniška, slamničarska ter deloma tobačna in usnjarska industrija se naslanja izključno na ženske in če prištejemo k temu še vse polno drugih strok, tedaj vidimo, da se naši kapitalisti istotako poslužujejo ženskega dela kakor ostale kapitalistične države. Ko vse to vidimo, tedaj nam mora biti jasno, da je naša dolžnost, da se otresemo starih predsodkov in pričnemo z resnim delom za povzdigo razredne zavesti pri naših sodelavkah. V prvi vrsti je potrebno, da se delavke pri-vede v organizacijo, jih podučuje in jim da možnost, da dobe isto pravico, ki jih imajo delavci. Pri tem je gledati, da se vodi tarifna politika z načelom »enako plačilo za enako delo«. To načelo se mora v praksi povsod ujavati. Pri sklepanju mezdnih pogodb ne sme igrati spolna razlika nobene vloge. Delavka se mora smatrati v vsakem oziru za enakopravno delavcu in gledati je, da se odstrani prepada, ki so ga ustvarili med njimi stari reformistični strokovni voditelji. Samo z vsakodnevnim delom za udeleževanje tega načela je zagotovljen uspeh in samo na ta način bo mogoče napraviti iz delavk, soboriteljice za osvoboditev iz kapitalističnih krempljev. Tega načela se je strogo držati in gledati je, da se takoj pristopi k resnemu delu za njegovo praktično udeleževanje.

Kot nosilci načela enakopravnosti in svobode moramo uporabiti vse sile, da dosežemo ta cilj in ustvarimo jedinstvene razredne zavedne strokovne organizacije. To načelo zastopa ves razredno zavedni mednarodni proletarijat in mi kot sestavni del te velike družine moramo gledati, da v ničemer ne zaostanemo za njim. To si je treba zapomniti in gledati, da se odstranijo vse napake starega reformističnega duha.

Davorin:

Usoda premaganega.

Rojeno je.
Veseli oze se oče k zibelki otrokovi,
kjer sladko spi njegovo prvo dete.
Pozabil je na strup življenja,
pozabil vse... za kratek hip.
Kaj mar mu je trpljenje,
saj trud, nadloge več ga ne teže...
Minul je mesec, minula dva
in več. Čas gre naprej, ne čaka.
Začuti oče, ko otrok zaplaka,
kruha prosi, nima ga, v dnu srca
bolest, ki davi ga in stiska.
Tema mu leze v dušo.
Vidi otrokovo usodo, svoj vidi greh.
Glava se skloni nizdol,
gleda mrko pred se.

Oditi v gostilno, tam drugovom
v trpljenju, razlaga svoje gorje.
»Drugovi! ne vstvarjajte drugič življenja;

tedaj, ko noč bo pri kraju,
naj vstane novi rod svobodnih!
Tu notri, prsa pokaže roka,
»me boli, otrok me prosi kruha,
nimam ga... Pozdravljeni!...
Odide.

V daljavi oglašja pijani se glas,
— gospod odhaja z gostije...
Pok! »Čuj, strel blizu nas!«

Našel je mir oče lačnega otroka.

E. B.:

Strokovne organizacije in žene.

Nahajamo se v dobi, ko je postalo to vprašanje najbolj pereče in ko vidimo nujno potrebo, da se najde način za njegovo pravilno rešitev, s katero nam bo mogoče privedi delavke v industrijskih podjetjih na pot pravilnega razumevanja važnosti organizacij in razrednega boja. Danes je brez dvoma vsakemu delavcu jasno, kake koristi je zanj strokovna organizacija, ki stoji na stališču strogega razrednega boja in družji v svoji sredi ves delavski raz-

red, brez razlike spola. Vsled mnogih napak in nepravilnega pojmovanja vloge strokovnih organizacij, smo danes prišli tako daleč, da vidimo naše sodelavke več ali manj v taboru nasprotnikov ali pa sploh nikjer organizirane. Take napake se opazajo na žalost še dandanes. Mnogi in mnogi delavci vidijo v delavkah le konkurenčno silo in nevarnost za lastni obstoj, kar daje povoda, da nastopajo proti njim zelo sovražno in jih smatrajo kot nasprot-

Politika zlatih verig.

(Po »Org. radniku«.)

Krvava vojna za koristi raznih kapitalistov je zaenkrat že tretje leto končana, tembolj pa divja konkurenčni boj, brezprimerna dirka za profitom. Verzajska pogodba, San Žermenska pogodba, Vašingtonska konferenca, Genovska konferenca in v kratkem času Haška konferenca, to so velika bojišča, na katerih tekmujejo ameriški, angleški in francoski velekapitalisti, da potom svojih političnih eksponentov Lloyd Žoržov, Poankarejev, Wilsonov zaslužijo čim večji del ljudstva maloštevilnim denar, mogotcem londonskim, njujorskim ali pariškim. Srednja Evropa, posebno države Male antante so bile dosedaj v prvi vrsti interesna sfera (približno isto kakor kolonija) francoskega velekapitala. Težka češka industrija (Škoda, Ringhofer itd.) je v posesti znane tvornice orožja Šnajder Krajco. V Poljski in Rumuniji so Francozi gospodarski in politični gospodje, pri nas nič manj.

V dobi zadnjih svečanosti pa je brez posebnega zanimanja širše javnosti naša vlada sprejela takozvano ameriško posojilo, čegar posledice bo delovno ljudstvo nosilo še dolga leta, kakor neznozen jarem.

Najprvo bo že država, v prvi vrsti široke mase delovnega ljudstva, dobro oskubljen pri določitvi emisijskega kurza na 86¼. To pomeni, da dobimo 86,75 dolarjev, a vrniti moramo 100 dolarjev. Banka bo prodajala obveznice po 95¼ dolarjev. Torej bo pri vsakih 86,75 dolarjih zaslužila 8½ dolarja, skupno torej pri 86.750.000 dolarjih 8.500.000 dolarjev ali 2.200.000.000 K.

Druga »pljačka« so pogoji za zidanje jadranske železnice, ki jo bo prevzel konzorcij, ki bo le nekaj eksponent Blerove banke. Država dobi od posojila v gotovini le 30% t. j. pri kurzu 86¼ približno 25.000.000 dolarjev, za drugi denar pa mora kupiti material za gradnjo jadranske železnice. Sicer je izrečno navedeno, da ni dolžna kupovati materiala v inozemstvu, ampak to je le pesek v oči, saj doma tega materiala po večini niti nabaviti ne more. V slučaju, da pa kupi material v inozemstvu (in to se mora iz gori navedenega vzroka zgoditi na vsak način), mora nabaviti 70% materiala v Ameriki, 30% pa kjer hoče. Torej material se mora kupiti v državi, ki je vsled visokega kurza dolarja tako draga, kakor nobena druga na svetu in kjer vlada vsled tega grozovita kriza in brezposelnost. Jugoslavija je torej sedaj prisiljena kupiti material, ki ga nihče sicer zaradi visoke cene neče kupiti. Cinično pravi ugovor, ameriške firme morajo imeti prednost, tudi če so za 5% dražje kakor evropske. To pomeni, da je pri nabavi materiala za 42.000.000 dolarjev, čista izguba za Jugoslavijo vsaj 2.000.000 dolarjev ali 520.000.000 kron! Tako nesramno je to izkoriščanje ameriških kapitalistov.

Za to oderuško posojilo mora SHS založiti dohodke državnih monopolov. V upravi teh bo sedel sedaj razen zastopnikov francoskih kapitalistov še zastopnik ameriških krvososov. In ravno najvažnejša panoga državnih prejemkov je izročena tem tujim oderuhom, ker tvorijo v SHS, kakor znano, ravno indirektni davki (monopol žigic,

tobaka, soli itd.) največji del državnih dohodkov in ker plačajo te indirektni davke v prvi vrsti široke mase delovnega industrijskega in kmečkega proletarijata. Delavec in mali kmet bodega tudi nosila v prvi vrsti bremena novega posojila. Če monopoli ne bodo zadostovali, bo država založila še en del dohodkov od carine. Z eno besedo, jugoslovanski proletarijat bo delal za ameriške kapitaliste. In da je res Amerika zavladala nad Jugoslavijo, je najboljši dokaz poročilo demokratske »Politike«, da je takoj po sprejetju posojila prišel ameriški poslanik Dodž k Kumanudiju in ga vprašal »zakaj se misli uporabiti to posojilo?« Ameriška gospoda že komandira in zahteva račune. In javlja se že, da bo en del posojila izplačan ameriški petrolejski družbi »Standard Oil Compagnie« za petrolej, ki še ni plačan. Tako že začne ameriški kapitalisti svojo eksploatacijo našega ljudstva.

Zakaj je sprejela naša vlada to neugodno posojilo? Glavni vzrok je grozno stanje državnih financ. Nesposobni režim je privedel državne finance na rob bankrota. Primanjkljaj, ki ga skrbno pred javnostjo zakrivajo, je zelo velik. Režim je moral, da se lahko obdrži na krmlju, najeti na vsak način posojilo v tujini.

Drugi vzrok je borba med srbsko in hrvaško buržuazijo (pravi vzrok hrvaško-srbskega spora). Zagreb in Beograd se trudita, da dobita zvezo z morjem. Zveza Zagreba je bolj po ceni in se ima že kmalu začeti zidati od reki Uni. Zato so se beogradski kapitalisti vrgli z mrzlično hitrostjo na gradnjo nove jadranske proge Beograd—Kotor, ki bi tekla le po srbskem ozemlju. Kaj jim mar, da zahteva javnost, naj se najprej popravijo sedanje železniške zveze, predno se grade nove. In zavoljo tega je bilo po zaslugi beogradskih bankokratov odklonjeno 6. maja mnogo ugodnejše posojilo pri angleški banki Devis. Ta banka je ponudila v gotovini 12.000.000.000 kron torej skoro ravno toliko kakor Bler po kurzu 90 (ne pa 86¼) in je zahtevala le 7% obresti (Bler 8%). Angleži pa so bili proti gradbi nove jadranske železnice in so zahtevali, da se poboljšajo in spopolnijo že obstoječe proge predno se grade nove. Zato je bila srbska buržuazija proti temu posojilu, in vlada ga je odklonila. Izgovor, da se je to zgodilo vsled tega, ker so nudili Angleži premalo denarja ne drži, ker so v gotovini nudili toliko, kakor sedaj Amerikanci. Srbska buržuazija hoče na račun delavstva in kmetov prehiteti hrvaško buržuazijo in dobiti prej zvezo z morjem, da gre profit v Beograd mesto v Zagreb.

Jugoslovanski proletarijat obsoja tako oderuška posojila. Ampak jugoslovanski maloštevilni denarni mogotci nadaljujejo brezbrizno svoj izkoriščevalni posel v senci izjemnih zakonov proti delavstvu. Če se proletarijat zave svoje naloge in nastopi v mogočni enotni fronti, bodo tudi ti gospodje morali položiti enkrat račune!

Le enotna fronta proletariata mestnega in kmečkega, je v stanu v bodoče preprečiti še večjo kolonizacijo Jugoslavije!

Mednarodni pregled.

ITALIJA.

Nesoglasja v italijanski socialistični stranki. Pred letom je nastal prvi razkol, ko so izstopili iz stranke komunisti, ker večina ni hotela izključiti iz stranke reformističnih voditeljev. Sedaj so dosegli ti reformisti tak vpliv v stranki, da so začeli že špekulirati na — ministrske stolčke, ker je nazadnje vendar boljše biti minister, kakor pa opozicionalec. Poslanski klub je sprejel, proti volji strankinega vodstva s 44 glasovi proti 20 Zurađinjev predlog, da bo klub podpiral vlado, ki bi napravila zopet red v državi. Precejšnja zaslomba ima vodja reformistov Turati v strokovni birokraciji, tako je na primer poslanec Baldessi od žel. org. predlagal, naj bi stranka vstopila v vlado s klerikalnimi popolari. Te dni zboruje v Rimu

strankin svet, ki bo določil taktiko stranke. Poslanec Serati, odstopivši glavni urednik »Avanti-ja« je proglasil, da bode levo krilo v slučaju, da se sprejmejo reformistični predlogi, izvajalo konsekvence in izstopilo iz stranke. Dober pouk za razredno-zavedne socialiste, ki so mislili, da je mogoče voditi dosledno socialistično politiko s Turati, Scheidemannom itd.!

NEMČIJA.

Nasprotstva v nemški neodvisni socialistični stranki. Kar je zmagalo v nemški neodvisni socialistični stranki levo krilo, ki zagovarja neizprosno razredni boj, in odkar je moral znani Hilferding, ki se ni hotel podvreči strankinim sklepom, odložiti uredništvo osrednjega strankinega glasila, so začeli vodite-

lji desnega krila Kautsky, Breitscheid itd. oster boj proti vodstvu. Sedaj je izdal Kautsky v imenu desniharjev ultimatum, kjer pravi o srednjem in levem krilu stranke, da so pravzaprav komunisti in pozivlje svoje pristaše, da naj, če ne pride do popolnega združenja neodvisne stranke z Noske-Scheidemannovo vladno social-demokracijo, (kar je pa zadnji kongres z veliko večino odbil) — potegnejo konsekvence in prestopijo k vladnim »socialistom«. Za razvoj socialističnih razmer v Nemčiji bo velike važnosti, če se bodo res očistile razredne stranke raznih voditeljev, ki imajo apetit na ministrske stolčke in ne bo nobena škoda, če gre Kautsky v družbo Ebert - Noske-Scheidemann, kamor po svojem delu v povojni dobi že davno spada.

Dopisi.

Stanovanju Trboveljske premogokopne družbe. O misli stanovanjskih lukenj v katerih se nahajajo rudarski delavci se je že dostikrat govorilo. Ker se pa sedaj rudarski delavci nahajajo v meznem gibanju in se jim predbaciva, da dobivajo stanovanje od rudniške uprave, kar znaša veliko svoto, je naša dolžnost, da iznova govorimo o teh stalin. Navedli bomo nekoliko primerov, če pa to ne zadostuje lahko napravimo celi album iz katerega bo razvidno, na kak način se ubija rudarske delavce in njihove družine v tkzv. »stanovanjih«. 21. IV. t. l. se je prelomil v baraki št. 38 in 46 na Dobrni po en tram tako, da so ljudje morali bežati iz stanovanja, ker je bivanje v teh barakah smrtno nevarno. Ravno v nasprotnem stanovanju se je zaradi preperelih tramov nagnila stena, da je v nevarnosti tudi več drugih družin. Da je to bilo po noči, bi bil smrtni slučaj. Razume se, da je družba drugi dan samo na videz dala popravljati te barake, namazati jih malo z apnom, da se izpokane luknje po stenah prekrilejo, čeprav je sanitetska komisija v mesecu februarju t. l. odredila, da se te dve baraki porušijo. Ta slučaj je naznanjen tudi gospodu okrajnemu glavarju v Celju, kateri je poslal orožnike, da stvar preiščejo, ti pa niso mogli najti prelomljenih gred, ker so se preveč zanimali kdo je to stvar naznanil okrajnemu glavarstvu. Vprašamo okrajno glavarstvo v Celju in pokrajinsko vlado v Ljubljani zakaj niso orožniki storili svoje dolžnosti. Ali so orožniki nastavljeni samo zato, da ščitijo trebuhe podjetnikov ali pa tudi življenja vseh državljanov med katere spadajo tudi rudarski delavci in njihove družine. Zahtevamo, da merodajni faktorji storijo svojo dolžnost. V gori omenjenih barakah se morajo vrata na stanovanjih vsak mesec podrezati ker je zidovje razpokano in cela baraka drči nizdol. V baraki 38 stanuje delavec Gračner Miha in so se v njegovi luknji razpokale stene, družba mu ni hotela dati materiala za popravke in si ga je moral sam nabaviti, samo da mu ne gre dež na posteljo. V baraki 46 stanuje delavec Samec Ivan in v njegovi luknji so se zrušile grede in se čudimo, da orožniki niso mogli tega mesta najti, čeprav so še danes podprte dotične grede s tankimi lesenimi oboki in so stene še danes razpokane. Do njega stanuje delavec Ruter Miha, oženjen s dvema otroci in mu curi dež na posteljo ter je prisiljen v takem vremenu da postavi v tej svoji luknji dežnike. V baraki številka 123 na Dobrni stanuje v eni sobi 10 oseb in sicer delavec Brgles Anton, oženjen s dvema otroci in Poličnik Jože, oženjen s štirimi otroci, v eni drugi sobi v isti baraki stanujejo tri družine in sic. Lort Fr., oženjen s dvema otroci, Novak Ivan II., oženjen s dvema otroci in Rebrnak Anton z ženo. V tem delu je le ena kuhinja, katero uporablja pet družin, oziroma 20 družinskih članov. V baraki številka 123 stanuje v eni mali sobi delavec Pavlič Ivan, oženjen s tremi otroci in Fridrih Jožef, oženjen s štirimi otroci, soba je tri metre široka in šest metrov dolga. Ti dve družini z devetimi družinskimi člani uporabljajo tudi le eno kuhinjo. V baraki št. 121, na Dobrni stanuje v eni sobi družine Pevc Martin, šest članov in Lamert Avgust s štirimi družinskimi člani. V eni drugi sobi iste barake stanujeta Rupnik Jožef, 6 članov in Javornik Anton s 4 člani. Te štiri družine z 20 družinskimi članov uporabljajo tudi le eno kuhinjo. Takih stal, v katerih stanuje v eni sobi več delavskih družin z mnogo družinskimi članov lahko napišemo celo knjigo in če bo to potreba, bomo tudi storili, povdarjamo pa, da v vseh teh stanovanjih pada z stropa omet na male otroke v zibki, kateri se sesajo in jim lahko razbije njihovo mehko glavo. Po vseh teh izbah curi dež. Oddelek za socialno politiko in narodno zdravje prosimo, da se osebno potrudijo v ta stanovanja in se prepričajo na kak način se uničuje narodno zdravje in delavna moč, predpogoj vsakega gospodarstva. V sobi, v kateri stanuje več delavskih družin z mnogo družinskimi članov je sploh nemogoče paziti na bolnike, še lažje pa je, če so na teh barakah postavljena le mala okna v višini in ne prihaja zadosti svežega zraka niti solne toplotne. Komisijo, katere je delovala v mesec februarju t. l. pozivamo, da svoje sklepe uresniči, ker bomo v nasprotnem slučaju primorani javnost drugim potom za to zadevo bolj zainteresirati. Ker je pa v tej komisiji bila zastopana tudi delavska zbornica po svojem delegatu, naj vsaj ona stori svojo dolžnost, če se že imenuje »delavska«. Njen delegat Krušič bi že boljše

AMERIKA.

Nova železničarska stavka na obzoru. Ameriška železnična komisija (centralni urad za železniške družbe) je v sporazumu z železničnimi družbami sklenila, da se s 1. julijem t. l. znižajo vsem nastavljenecem mezde in sicer delavcem v delavnicah za 17% pri prometu pa za 19%. To znižanje mezd, bi prizadelo 400.000 delavcev in družbe bi profitirale čez 10.000.000 dolarjev. Delavstvo je odločeno s vsemi sredstvi odbiti ta novi napad kapitalistov, ki hočejo naprtiti breme vojnih stroškov na ta način na ramena proletariata. Glasovanje o stavki še ni končano, vendar se pa splošno pričakuje, da se bo velika večina delavcev izrekla za štrajk.

napravit, da se za to stvar nekoliko pobriga kakor pa, da razbija strokovne delavske organizacije, poskušajoč da odrta kovinarje od splošne rudarske organizacije in jih pripelje v nekako njihovo posebno organizacijo. — Delavci stanujejo v luknjah trboveljskih premogovnikov.

Jesenice. Pri nas na Jesenicah napredujemo na vseh poljih. Zidamo barake za delavska stanovanja, ker za hiše ni denarja in ker so hiše pač dobre za bogatine, za poštene delavce, ki služijo za kapitaliste milijone, so pa barake tudi dovolj dobre... Planira se pa prav pridno prostor za Prosvetni oz. Sokolski dom, to je vse v redu, da pa delajo pri tej stavbi ljudje, ki se štejejo za zavedne sodruge, se mi zdi sramotno. Kadar grem po 4. mimo tega prostora, opažam vedno več sodrugov, ki kaj pridno delajo in povešajo sramežljivo glave, kadar opazijo, da jih gledajo sodruzi... Prizadeti sodruzi! Zavedajte se, da pomagate graditi protidelavsko trdnjavo, kjer se bodo zbirali vsi vaši nasprotniki. Ne lakomnite za tistimi 8 K, ki jih tam dobite na uro in se zavedajte, da kršite 8-urni delavnik, zavedajte se, da odjedate kruh mnogim, ki so brezposelni. Poslušajte nas, dokler je še čas in ne dajte se zapeljati, da za bornih par kronic prodajate svojo delavsko čast. Če pa nečete poslušati, bomo prisiljeni izročiti vaša imena delavski javnosti.

Več kovinarjev.

Jesenice. Pri nas imamo par zelo velikih delavskih prijateljev in občudovalcev »Obznane«, ki sicer ne znajo še slovensko, čeprav žive že desetletja pri nas. Tu je n. pr. gospod obratni ravnatelj B., ki je zelo skop, kadar je treba delavstvu povisati mezde, a zelo radodaren, kadar se mu gre zato, da šikanira delavce. Pred kratkim smo imeli zelo majno delo in delavci so nujnost uvideli tudi sami in so se potrudili, da se delo pravočasno izvrši. Ravnatelj je prišel zraven, ko so ravno postavljali oder in je videl starega, v tej tovarni osivelega delavca, ki je čakal, da bo oder gotov, da bi lahko začel z delom. Ravnatelj ga nahluri: »Če ne morete delati, pa pjdite domov!« Opomnili bi g. obr. ravnatelja, naj se ogiblje takih prijaznosti, posebno še v slučajih, ko delavstvo stori že samo vse, kar more, da izvrši posel. Naj si zapomni, da živimo mi njega, ne pa on nas. Tudi g. Fritscha, obratovodja, bi opozorili, da naj bo malo bolj obziren proti delavstvu. Delavci, če hočete, da vas bodo upoštevali, se morate vsi trdno okleniti svojih razrednih organizacij. Čim bolj močne bodo organizacije, tem bolj vas bodo gospodje upoštevali. Zato vsi v razredno-bojne organizacije! Kovinar.

.. Zbirajte za fiskovni sklad! ..

Trboveljski socialisti. Ali ga poznate? Povše Martin, hišni posestnik, član požarne družbe, strojnik v trboveljskem rudniku, odbornik udruženja hišnih posestnikov, naročnik njihovega lista, kavarnar, agitator za novo gospodarsko stranko, itd., itd. V njegovi kavarni je zaposlena natakarcica, katera dela po socialističnem prepričanju gospoda Povšeta samo 17 ur na dan in sicer od 5 ure zjutraj neprekidoma do 10 ure zvečer, t. j. še eno uro po policijski uri. Sluši se pa, da jej njen delodajalec pripravlja zvišanje (Bog naš varuj, da pomislimo morda na plačo) njenega dela še za dve ure in sicer od 15. junija t. l. naprej, ko bo policijska ura trajala do 11 ure zvečer. Po socialističnem prepričanju tega gospoda dela dotična natakarcica vsak dan, vsako nedeljo, vsak praznik, ker se ona smatra kot domači družinski član v njegovem po domače socializiranem podjetju in jej je tudi dolžnost, da vsako soboto po policijski uri riba in snaži lokale njegove kavarne ter gre spat ob 3. uri zjutraj, da zopet ob 5. uri na novo delo začne. Razen tega mora delati na vrtu in prav za prav ne vemo, ali je dotična natakarcica ali pa vrtnarica, najbrž bo eno in drugo, kajti obavlja v istem času delo na obeh straneh. Seveda za to delo dobiva dotična tudi plačo »po socialističnem prepričanju« svojega delodajalca v znesku od 300 kron (da ne bi morda kdo mislil, da smo se zmotili za eno ničlico moramo napisati to svoto z besedami) beri in reci: tristo K mesečno. Kot pravi socialist je »slučajno« pozabil na prvega majnika, da upali sveče na

svojih oknih. V njegovo kavarno prihajajo delavci in da mu oni ne bi morda predbacili »to slučajno pomoto« jim je pokazal, da je on v resnici pravi socialista in je zažgal sveče na svojih oknih dne 7. junija t. l., da nadomesti svojo pomoto na prvega majnika. Vsi delavci socialističnega prepričanja se pozivljajo, da z vsemi sredstvi podpirajo svojega socialističnega prepričanega kavarnarja.

Kočevje. Dne 21. majnika je inženir Keck pri rudniku Kočevje brez vsakega vzroka prestavil kopače: Franca Kužnika, očeta 7 otrok, Andreja Struno, očeta 5 otrok, Franca Muliča, očeta 8 otrok, Alojzija Komaričiča, očeta treh otrok, Antona Strumbelja, očeta 3 otrok, Ivana Jesilnika, oženjenega, v voznarsko kategorijo na dnevnem kopu. Gori omenjeni so že čez 20 let kopači in je nam postopanje dotičnega inženirja nerazumljivo. — Dne 23. maja je interveniral sodr. Struna Andrej pri dotičnem ing. Ing. je na vprašanje za vzrok te premestitve odgovoril: »Ich bin im Stande, jedem ohne Grund zu degradieren und ich habe auch das Recht.« Ko je rekel Struna, da se bo pritožil, je odgovoril: »Ist mir sehr angenehm.« Na ta način so prizadeti prikrajšani za okroglo 40 K na dan. Kot edini vzrok te njihove premestitve je bil en članski dopis v »Delavske Novice«, glede na nepravilnosti v kočevskem rudniku. Ker je tak postopek nepravilen, prosimo, da se stvar preloži in se prizadeti povrne nazaj v svojo kategorijo ter se jim izplača izgubljena razlika pri delu na dnevnem kopu.

Kočevje. Paznik Miklavčič je nabiral in iskal po Hrvaškem rudarske delavce za kočevski premogokop. Zakaj? Gotovo ne v korist kočevskega delavstva. Hrvatski sodrugi mu niso nasledili in prišel je sam nazaj. Opozarjamo vse sodruge, naj ne hodijo v rudnike Trboveljske družbe, ker je tam delavstvo v meznem gibanju.

Maribor. Sejo predsednika republikanske stranke v Mariboru, ki je bila razglašena od policije, izrablja mariborski policajdemokrati listič »Tabor« v ovađuške in pogromske naklepe proti delavstvu. Zlobni in zahrbitni notičar govori o bivših komunistih, avstrijankah, rovarjih in o ogroženosti meji ter pozivlja grom in peklo, češ, v republikance gredo, da nam prestavijo mejo. Kaj pa je na tem, če pristihi nekdanje komunistične stranke gredo v republikansko stranko, saj ima vendar vsak človek in tudi delavec pravico se politično opredeliti! Med policajdemokrate ljudje seveda ne gredo in to je prvi povod besne zlobe, onemogle jeze in podlega ovađuštva. V dobi Senekovičevega paševanja je »Tabor« vodil in razsvetljeval vse policijske izpade proti delavstvu in proti intelektualcem, ki so se zavzeli za proletarske pravice, od novega policijskega šefa pa v popolnem uverjenju pričakujemo, da ne bo trpel ovađuških in spletarskih vplivov.

Hrastnik. Držite tatu! Dne 2. t. m. je prineslo »Jutro« sledečo vest: »100 kg dinamita je izginilo v noči 31. maja iz policijskega skladišča v Hrastniku. V nedeljo poprej se je vršil rudarski shod v gostilni Senica, na katerem je govoril napadal nekateri paznike oziroma poduradnike in povdarjal, da morajo biti rudarji skupni v slučaju, da bi katerega izmed zaupnikov vrgli na cesto ali zaprli. Ni li to morda v nekaki zvezi?« Clankarju odgovorjamo sledeče: Kako je »Jutro« o tatvini skoraj poprej vedelo nego mi rudarji v Hrastniku? Zakaj ni prvi paznik obvestil žandarmerije, ko se vendar nahaja telefon le nekaj metrov od skladišča in provizorična žandarmerijska postaja je komaj četrte ure oddaljena? Zakaj se je obvestilo žandarmerijo tako pozno? Ob 11. uri je bilo baže ulomljeno

in žandarmerija je mogla dospeti še le ob polu 4. uri zjutraj, ko bi bila tatu po našem mnenju vendar lahko dobila, ako bi bila pravočasno obveščena, posebno ker je tat moral nesti 100 kg težko breme. Zakaj je moralo pet paznikov preje vse pregledati, zakaj se je poklicalo enega paznika iz jame iz najbolj oddaljenega revirja, ko so vendar bližje na razpolago? Zakaj so se popravljalne knjige v skladišču? Zakaj je tat samo eno ključavnico odtrgal in eno odklenil in zakaj je odklenjeno skril? Zakaj je tat če je enkrat ukradel ključ v obratni pisarni nesel taistega nazaj in se podal brez potrebe v nevarnost? V kaki zvezi je pa to? Drago milo »Jutro« kako lepo ime imaš, kako si brihtno; na vse zgodaj vse veš, ko se mi trdo spimo, prosim te, povej, kaj misliš kje je tat, ker zapisana je nagrada 10.000 K na njegovo glavo. To svoto lahko dobiš če ga najdeš. Mi ti bomo bolj hvaležni, kot pa, da pišeš o shodih gladnih rudarjev. Rudarji.

Maribor. Tudi v Mariboru in okolici se začudeno povprašuje in spogleduje, ko nekdanja soc. demokracija skoro vsaki dan povzre kako stranko, strančico ali strujo. Razni »prvaki« snujejo svoje stranke in če bi bili okrog njih tudi pristihi, bi bila cela stvar kolikor toliko v redu, čudna je pa opredelitev poslancev in naravnost zagonetna je pozicija g. Etbina Kristana. Ta gospod predseduje socialističnemu klubu. Čigav je ta klub, ali Bernot »Naprejeve« ali pa »Zarjine« stranke? G. Etbin Kristan z molkom odobrava in podpira Bernotovo stranko in »Naprejevo« pisavo. »Zarja« pa daje denarno pomoč v tiskovni sklad, kakor je izkazano v zadnji številki. Gosp. Kopača »Naprejeva« stranka izključuje, »Zarjina« ga pa sprejema ter ima, kakor nam je zadnjič povedala — še druge poslance. Najbrž bodo nekateri z eno nogo v »Naprejevi«, z drugo pa v »Zarjini« stranki, z obema bi pa radi hodili po Stajerskem ter pobirali glasove. Ljudje pravijo, da s tem ne bo nič, poslanca Golouha poznajo, mu zaupajo, vse druge pa vljudno odklanjajo, pa naj pridejo od ene ali druge »stranke«. Posebna številka je tudi Bernot. O etiki pridiguje, tudi druge čednosti in modrosti prodaja za dinarsko vstopnino, vsakega prvega pa potuje v Beograd po lepe tisočake, 720 kronskih dnevnice v zaslužek pomote, ki je napravila iz tega voditelja, organizatorja, moralista, psevdonovinarja, eksekutorja progresivnega davka itd. — še psevdoposlance. — Na vsak način dovolj snovi in povoda za razmišljanje. Ljudje mnogo motrijo in sklepajo, povprašali jih bom ter vam poročal, da razne stvari in zanimivosti zabeležite vsaj v prilogi zgledovine.

Jesenice. V nedeljo 4. junija smo imeli Jeseniški, Javorniški in Dobrovske kovinarji skupen peš izlet na Bled. Zbralo se je čez 400 sodrugov in sodrugic, priključila sta se nam tudi učitelja strokovne šole v Javorniku g. Zupančič in g. Baraga. Zahvaljujemo se g. Zupančiču za lepo predavanje, ki ga je priredil ob vintgarju. Cel čas je igrala vrla godba kovinarjev, za kar jim gre velika hvala, posebno še za lepi koncert, ki so ga priredili popoldne v bufetu hotela Triglav. Sodrugiče Šitkova, Mulejova in pa Kuharjeva so zbirale cel dan prispevke za godbo in so nabrale precejšnjo svoto. Hvala jim za njihov trud. Sodrugi, ki so bili na izletu, so prav zadovoljni, ker so videli, kakega pomena so take prireditve. Razen poštene zabave smo imeli priliko, se marsičemu naučiti, predvsem pa smo imeli priliko se medseboj natančneje spoznati in pogovoriti. Zalostni pa smo bili, ker ni bilo med nami sodrugov kovinarjev iz Ljubljane. Upamo pa, da pridejo v velikem številu v Jesenice 25. junija, ko bo prvi večji nastop

proletarskih telovadnih društev v Jugoslaviji. Vabimo vse sodruge, da se tega pomembnega slavlja udeležijo v največjem številu! Vsi tisti, ki smo se izleta udeležili, upamo, da se še večkrat snidemo na takih izletih; onim pa, ki se niso udeležili, posebno poročim, da bi položili na srce, da je greh, pustiti ženo v temnem stanovanju, ko ima priliko, da se navžije enkrat svežega zraka. Kovinar.

Trboveljski verižniki. Verižništvo posameznih malih in velikih trgovcev je pri nas zelo razširjeno. Naši purgarji so si prisvojili oblast, da s silo jemljejo denar delavcem in da zato niso kaznovani. Navedli bomo samo par slučajev in opozorili metodajne faktorije, da se za stvar malo zanimajo, če pa ne bo to pomagalo, bo delavstvo prisiljeno, da se na ta ali oni način otrese teh goljufov. Pri plačilu dne 20. majnika t. l. prišla je na plačilni oddelek v revirju Dobrna neka Marija Lederer, stanujoča v Lokah št. 207 in se je pri čitanju zglasila, da jo je pooblastil delavec Dobnik Ivan, da za njega vzame plačo. Plača jej je bila izročena in je ona sprejela 1.067 K, šla do stanovanja dotičnega delavca, vrgla mu skozi okno plačilni listek in 220 K in rekla, »to maš svojo plačo«. Delavec Dobnik ni nikdar pooblastil dotično, da za njega sprejme plačilo. Stvar je pa taka. Dobnik je bil dolžan Lederer-ovi 1200 K in ga je ona tožila na sodniji ter so obe stranki sklenili pogodbo, da Dobnik odplačuje ta dolg po svoji možnosti. Dobnik je dal dvakrat na račun po 200 K in ko je tretjič hotel dati zopet 200 K na račun, je rekla Lederer-ova, da nič več ne sprejme na račun, hoče pa imeti celo svoto na enkrat in si jo bo pri plačilu sama vzela. Ona je to tudi storila. Vprašamo gospoda državnega pravdnika ali je slučajno kateri paragraf v kazenskem zakoniku za to zadevo? Dobnik je isti dan naznanil to zadevo orožništvu v Trbovljah in mu je rečeno, da je to nasilni rubež, kateri se kaznuje kot goljufija in se bo stvar preiskala in poslala pristojnemu sodišču na uredovanje, njemu pa denar, v kolikor se še pri Lederer-ovi pronajde, nazaj povrnil. Drugi dan je s strani orožništva rečeno Dobniku, naj to stvar sam naznani, kamor hoče, kajti to je privatna zadeva. Marija Lederer je poznana, kot oseba, katere je imela že dostikrat s sličnimi delikti za opravi pri orožništvu in sodišču in pozivljamo gosp. drž. pravdnika, da razbistri to stvar. Če hušji slučaj je ta-le: Trgovce Repič je delavcu liležu Stanislavu vzel iz rok 400 K v času, ko je isti prišel kupiti 2 kg moke in mu rekel, da mu nič ne da, teh 400 K pa si prisvoji na račun nekake dolga, katerega ima pri njemu za plačati delavec lilež, akoravno mu je ta rekel, da je bil delj časa bolan in ko začne delati mu vse pošteno plača. Ta gospod je večkrat od delavcev na ta način vzel denar in lahko navedemo več slučajev s pričami. Razen teh dveh slučajev jih je še vse polno pri raznih drugih osebah. Mi živimo takorekoč v mestu svobodne otimačine in goljufije. Mi bomo kolikor nam prostor lista dovoli, donášali redno vse take goljufije, da delavci in širša javnost bodo natančno informirani o izsesavanju krvavih delavskih grošev v demokratiški ustavni državi »privatne lastnine«. Pokrajinsko vlado pa vprašamo, če so orožniki nastavljeni v Trbovljah samo zato, da preganjajo mirno in pošteno delavstvo, ali je tudi njihova skrb, da preprečijo goljufijo in otimačino, ter krivce pripeljejo kazni. Sodrugi rudarji! Zapomnite si vse take goljufije in otimačine, zahtevajte kazni za krivce in obenem pa kritje svoje potrebščine pri tistih trgovcih in obrtnikih, kateri z Vami postopajo človeško. Ne dajte Vaše krvavo pridlane groše v roke Vašim krvosomom. Smrt goljufiji! Kazen za oderuho! Živela delavska solidarnost! Več rudarjev.

Školja Loka. Dotičnega gospoda iz Školje Loke, ki se neče voziti z delavci v istem vozu, pozivljamo, da naj pusti loške stavbinske delavce pri miru. Opozarjamo ga, da nismo nobene »barabe« in če se bo predrznil še enkrat izustiti take psovke proti nam delavcem, bomo vprašali pri sodniji, če nas že sme vsakdo psovati.

Prizadeti delavci.

Loznica. Vsem slovenskim sodrugom pošljamo pozdrave mi rudarji, ki smo odšli iz tužnega pašalika Trboveljske premogokopne družbe za boljšim koščkom kruha. Leta in leta smo garali v dobnrškem blatu ali polifki in smo zaslužili 45 K na ših, če se za koruzne žganjce ni bilo dovolj, kaj se za obleko in obutev. Tu imamo vsaj 128 K na ših in mogoče nam je vsaj človeško življenje. Več rudarjev.

Za Tiskovni sklad so darovali: S. Justin 3 Din, S. Inglič 2 Din, S. Stare Fr. 2 Din. **Za gladojčce v Rusiji so darovali:** Peterkovič Fr. 5 Din, L. M. 10 Din, Forte Andrej 4 Din, Weber Karl 5 Din, Napruduska Rud. 3 Din 50 p, Gorjanc Iv. 4 Din, Zupan Alojz 20 Din, Bogve Fr. 5 Din, Jesih Peter 5 Din, Čečova Tončka 5 Din, Ulie P. 2 Din, Inglič 3 Din. — Prejšnje 4256 Din 25 p. Skupaj 4327 Din 75 p.

Podpiranje brezposelnih.

Ministrstvo za soc. pol. je poverilo s dopisom 2125 z dne 16. maja Državni Borzi Dela v Sloveniji izplačevanje brezposelnih podpor. Glasom tega odloka imajo pravico do brezposelne podpore vsi brezposelni, ki so se prijavili pri Borzi Dela, a jim ta tekom treh dni ni mogla preskrbeti posla, odnosno ga niso našli medtem sami. Izvzeti so od podpiranja:

1. Poljedelski in gozdni delavci ter vsi sezonski delavci za čas sezone, tekom mrtve sezone imajo pa pravico do podpore le oni, ki so se nahajali v živi sezoni na delu.

2. Vsi bolni delavci, kakor tudi oni, ki so za delo nesposobni.

Podpora znaša za glavarja družine 3 Din. dnevno, za vsakega družinskega člana pa še po 50 p. Med člane družine se štejejo žena, oče, mati in otroci do 14. leta, vsi pa morajo dokazati, da so nezaposleni, da nimajo nikakega imetja, da ne uživajo nobene druge podpore (tudi invalidnine, katerekoli zavarovalnine itd.) ne. Podpora se izdaja brezposelnemu nepretrgoma največ mesec dni v letu, izgubi pa podporo, kdor prostovoljno, brez tehtnega vzroka ali vsled stavke zapusti delo; kdor ne bi sprejel od Drž. Borze Dela dodeljenega mu posla; kdor bi podporo trošil za igranje, pijančevanje itd.

Ker je v svrhu podpiranja dodeljena vsota zelo omejena, se bo dovoljevala podpora le najpotrebnejšim (zlasti onim z družino) in tudi samo za kratek čas.

Kdor tedaj reflektira na brezposelno podporo, naj se zgasi od 20. t. m. dalje osebno pri podružnici v Ljubljani ali Mariboru z vsemi svojimi dokumenti. Le v izjemnih slučajih je (oddaljenim) dovoljena tudi pismena zglasitev.

Državna Borza Dela

Helena Maližova:

Privatna last.

Privatna last! Zanj se bojujejo ljudje, zanj je že bilo prelito morje krvi.

V »Vojni in miru« je poglavje, ki zasluži, da se dandanašnji o njem globoko in resno premišljuje. Je to poglavje, kjer debeli Pierre, grof Bezuhov, v ujetništvu, obubožan, bos, raztrgan čuti, »da svet, ki se mu je zdel popreje porušen, vstaja sedaj v njegovem srcu v novi krasoti, na novi in neomahljivi podlagi«. In ko govori sam sebi: »Drže me v ujetništvu. Koga, mene? Mene? Mene? Mojo neumrljivo dušo?«

Neumrljiva duša!

Kje si ti duša neumrljiva?

Zakaj so zgubili ljudje skrb za te, zakaj norijo le v strahu za stvari, za gmoť? Za privatno lastnino, za breme, ki jih vleče k zemlji?

Če grem jaz, ki nimam na svetu ničesar, razen par knjig, par slik in najpotrebnejše oprave — če grem jaz v prsto prirodo, ali v razstavo slik, ali v muzej — čigava je ta priroda, gozd, polje, travnik — čigava so najlepša dela človeškega duha in rok?

Vse je moje. Je moje, ker vse to ljubim, občudujem in se nad vsem tem veselim.

Zakaj naj bi bila v debelih knji-

* Tolstojev roman.

gah upisana kot lastnica hiše, polja ali tovarne? Zakaj potrebujem tak upis? Imam neumrljivo dušo, ki je zmožna največje radosti, če gledam loko v cvetju, če opazujem malo dete, če slišim spev slavcev, če čitam dobro knjigo; moja duša ima veselo zadoščenje v mojem delovanju, v mojih dobrih delih — zakaj naj bi se jaz, ki sem tako bogata in srečna, mučila z bednim, malodušnim strahom pred tatovi, pred konkurenti? Vsaj vendar mi more vzeti tat le stvar, a nikoli veselja nad celim svetom in njegovimi zakladi in konkurent me more prehiteti le v diranju za denarjem, nikoli pa v trudu za dobrim?

Bi-li ne bilo boljše na svetu, če bi vsi ljudje, ali vsaj večina ljudi spoznali s Pierrom, da imajo neumrljivo dušo in da je celi svet lastnina vseh in da nima nobeden posameznik pravice, si lastiti del te skupne svojine le za-se?

Ne govorite, da to ni mogoče, ker ljudje ne bodo nikoli tako »popolni« ali tako »neumni«.

Nisem niti popolno bitje niti sen nora.

Vsi hrepenimo po življenju, ki bi ne bilo vsaj neznosno, če že ne kolikor mogoče srečno. Gre le zato, da ne iščemo sreče v minljivih stvareh, v uživanju življenja na škodo naših soljudi, za ceno tujega trpljenja in tujega dela, ampak, da iščemo srečo v ljubezni do bližnjega, v prizanes-

ljivosti in v lastnem delu. Dokler bo ljudem dovoljeno zbirati gmoťo privatno svojino, pehati se za denarjem, truditi se (pa če tudi s poštenim delom), da bi imeli več kakor drugi, čeprav trpi pri tem zdravje in življenje bližnjega — tako dolgo bo življenje neznosno.

Dokler bodo ljudje imeli priložnost za pretep in sovraštvo, bodo to delali. Tukaj se ne da nič popravljati in omejevat »v mejah zakona« potom pomalega napredka.

Odstranite priložnost!

Odstranite to gmoťno skalo, ki leži na poti duševnemu povzdigu in jedini ljudski sreči — in ne bodo se več tresle stare babe v strahu za svojih par kronic, ki jih imajo v hranilnici, ker ne bodo več živele v neurejenih razmerah, v katerih je vsaka korist enega — škoda drugega, države več ne bodo napovedovale vojn — in mnogo tega več ne bo in mnogo, mnogo drugega bo.

»Življenje je boj!« vedno vrtite isto obrabljeno lajno. Na koncu koncev se zdi, da ste zadovoljni, da je boj, zabava vas krasen pogled, kako drugi krvave!

Da, življenje je boj. Ampak predvsem boj z gmoťo, z zverinami, z bacili, ki vstvarjajo bolezni s starostjo.

To vam ne zadostuje?

Bojite se li, da bode na svetu dolgočasno brez bojev za privatno lastnino — ne zadostujejo Vam li te

grozne in lepe vojne z ogromnimi silami prirode, ki sovražno ogrožajo vedno človeško življenje?

Če se bojite, da bo v socialistični državi premalo veselja, da bodo vsi le nekake številke, same uniforme in škatljice ter raj, za katerega baje slabi človek še ni zrel (še ni!) — no pa prepeljite ljudstvo z vsemi njegovimi telesnimi in duševnimi silami na drugo bojno polje, odpeljite je iz boja v katerem mori človek človeka za par papirnatih kron, peljite človeka v boj z groznimi prirodnimi silami, v boj z njegovimi lastnimi slabimi nagoni! Le pomislite, kak lep in junaški boj!

Odpravite vendar to beraško privatno gmoťno lastnino in nadomestite jo z neskončnim bogastvom srca in duha — obogatite ljudstvo z izobrazbo in z radostjo nad vsem, kar nudi priroda in človek, obogatite je s silo telesa in duše, da bo moglo kljubovati duševnim in telesnim boleznim; to, mislim, bo dovolj radostno, dovolj dostojno, dovolj bojevito življenje — in če se to ne more doseči na enkrat ali če niste zmožni, sami stremeti za tem, vsaj ne ovi-rajte nas, da se trudimo za to, da omogočimo ljudstvu pot k cilju, katerega bo po zgodovinskih zakonih doseglo — prej ali slej! Tisti dan, ko bo odpravljena privatna lastnina, bo šele postavljen temelj življenju, ki bo vredno — človeka.